

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Szabó Albert könyvnyomdatásban Kézdi-Vasárhelytől, hova egy lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántartások, stb. intézendők.

Nyilvántartási cikkek soronként 10 kr-ért közöltenek.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár. Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítanak. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyeg-díj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld” című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld” kiadó-hivatala.

A biztosítási ügy reformja.

II.

Azon bajok ellen, a melyek a biztosítási téren mutatkoznak, gyakran halljuk remedium gyanánt a biztosítás államosítását hangoztatni. E kérdés körül már egész irodalom keletkezett, és kötetekre megy a pro és contra felhangzó érvek tömege. Megvalljuk, az eszmének nem vagyunk hívei. Nemcsak azért, mivel a létező biztosító-társaságoknak úgy szólva kisajátítása önkényes rendszabály volna, de számos egyéb ok is a mellett szól, hogy célirányosabb, ha a biztosítási üzlet meghagyatik a magánvállalkozás kezében.

Ugyan képzeljük el az állami biztosítást jelenlegi közigazgatási állapotaink közepette.

Mi ma a közigazgatás államosításának még küszöbén sem állunk, csak annyit tudunk, hogy a kormány az előmunkálatokon és javaslatokon dolgozik és jóformán még az irányadó elveket sem ismerjük, melyek mellett a közigazgatás államosítása célba venni szándékolat. Addig tehát, míg a közigazgatás államosítása keresztülvezetett és érvényre jutni fog, míg a közigazgatás terén oly konszolidált állapotok fognak kifejlődni, hogy ezen fontos közgazdasági tényező annak veszélyeztetése nélkül és azon meggyőződéssel ruházhatjuk át a közigazgatásra, hogy ezen tranzakció az intézménynek üdvére váland, oly sok idő fog elmúlni, hogy ma még csak sejteni sem lehet, milyen szociális-tudományos tendencia, milyen nemzetgazdasági irány fog magának addig utat törni.

Ez okból a biztosítás államosításának eszméjét bizvást átengedhetjük a theorának, a gyakorlati ember azzal ma nem számolhat.

De nem következik ebből, hogy a biztosítás ügyét is nyugodni kell hagyni, mert kétségtelen, hogy a létező bajok orvoslása végett reformokra van szükség.

Az első, a mire szükség van, a biztosító-társaságok hatékonyabb ellenőrzése. Létesítendő volna a kereskedelmi minisztériumban, vagy annak hatósága alatt külön, egy szakszerűen szervezett központi állami ellenőrzési hivatal, melynek hatásköre lényegileg a következőkből állana: A törvény által előírt bejelentések, kimutatások és bejegyzések ezen hivatalnál eszközözendők, mely azokat megvizsgálja és alkalmas módon közzéteszi, a bejegyzés iránt határoz, azt foganatosítja vagy megtagadja. Ezen hivatal jogosítva van a biztosítási vállalatok üzemét időnként meg-

vizsgálni; a garantáló tőkék és tartalékokról, valamint arról is meggyőződést szerezni, vajjon a törvénynek megfelelőleg vannak-e elhelyezve; e célból a vállalat üzleti könyveit, okmányait és ügyiratait megvizsgálhatja, attól felvilágosításokat kívánhat és a szükséghez képest jogosítva van a vállalat feloszlását javaslatba hozni, mi fölött kontradiktórus eljárás mellett az illetékes törvényszék határoz. Az alapszabályokat a szükséghez képest revízió alá vonja és úgy erről, mint a tapasztalt hiányokról és sérelmekről a kereskedelmi minisztériumnak időnként jelentést tesz. Végül kötelesek a biztosítás minden ágaira nézve statisztikai kimutatásokat vezetni és azokat meghatározott időpontokban ezen hivatalnak beterjeszteni, valamint az eddig gyűjtött statisztikai adatokat ezen hivatal rendelkezésére bocsátani. A biztosító és biztosított közötti magánjogi jogviszonyokba ezen hivatal nem avatkozhatik.

Nem ugyan az állami biztosítást, de a kényszerbiztosítást bizonyos irányban csak helyeselni tudjuk, különösen nálunk, hol a tűzrendészetre gondot fordítanak. Az épületekre, a mezőgazdasághoz tartozó fundus intractusokra és mezőgazdasági terményekre a tűzkár elleni kényszerbiztosítás behozandó. Jogosítva van azonban a tulajdonos vagy érdekelt fél a biztosítást bármely szabadon választandó, a magyar állam területén működő biztosítási vállalatnál eszközölni. E mellett azonban kívánatos volna, ha az épületek, mezőgazdasághoz tartozó fundus intractusok és mezőgazdasági terményeknek tűzkár elleni biztosítására vonatkozó díjtarifának legalább jóváhagyása a biztosítási hivatalnak volna fentartva.

A „Székelyföld” tárczája.

A nihilisták áldozata.

Vig novella.

— Németből. —

(Folytatás.)

— Számomra hol vetettetek ágyat? — kérde a sógor.

— Itt a kis szobában — mondá a tanácsosné, a szomszéd szobára mutatva.

— Engedjétek meg. Kényes természetű vagyok. Hadd nézzem meg.

— Majd én kísérlek, — mondá a tanácsosné — akkor legalább nem talál sz hibát.

A sógor felkelt, kinyitá a kis szoba ajtaját és megállott a küszöbön.

— Majd világítok! — mondá a néne.

Még mielőtt az asszony a lámpát fogta volna, a fiatal ur már ott termett az ajtó küszöbén.

— Hát itt háljak? — kérde. — De hiszen itt már alszik valaki.

— Ugyan mi jut eszedbe? — mondá a tanácsosné.

— Tévedsz, sógor — szólt közbe a férje is.

— Hallgassatok csak; én tisztán hallottam, hogy valaki horkol és a fülhomályban valami alakatlan tömeget látok az ágyon.

Hallgatóztak és csakugyan horkolás üté meg a fülüket.

A tanácsos a kis szobába rohant.

— Az Istenre, légy óvatos! — figyelmezteté a neje.

— Légy nyugodt, hiszen hallhattad, hogy alvóval van dolgunk.

E szavak a fiatal urba is, ki félelmében tisztességes távolba vonult, oly bátorságot öntének, hogy nagy hősiessé az ajtó küszöbére állott.

Bámulva nézték a törököket.

— Ugyan hogy jöhetett ide ez az idomtalan alak? — kérde a sógor.

— Álarozos ruhában, töröknek öltözve! — jegyzé meg a tanácsos. — Különben nem úgy néz ki, mintha valami veszedelmes ember lenne.

— Vastag, nem épen fiatal, likör parfümös, — mondá a fiatal — úgy látszik, ittas. Vajjon nem a második emeletről való, ki hazajövetelkor eltévedt?

— De hogy kerülhetett lakásunkba? — kérde az asszony.

— A szolgáló nyitva hagyhatta az ajtót, mikor minket beeresztett.

— Én nem láttam még ilyen alakot a házbeliek között — mondá a tanácsos.

— Én sem.

— Feljött-e már Augusztá a pinczéből?

— Még nem.

— Ugy hívó hát Terézt.

Teréz, a szakácsné, hamar megjelent, s meglátván a törököket, nagyot sikoltott.

— Ismeri-e ezt az embert? Itt lakik-e a házban? — kérde az asszony.

Teréz nem ismerte.

— Ugy hát tőle kell megkérdezni, hogy kicsoda és hogyan került ide — mondá a tanácsos és kezdé az alvót rázni.

De bármennyire költögeté, a török nem ébredt fel.

— Mit tegyünk? — kérde a tanácsosné.

De alig ejté ki e szót, rohan belélekeszkadva Augusztá.

— Itt van! Ő az! — kiáltá.

— Kicsoda? — kérde az asszony.

— Lent őrzár és rendőrség van, — lihegő Augusztá — feltörték a kereskedő boltját, kirabolták a pénztárt, összetörték a likörös üvegeket. A tolvaj az udvar felőli ablakon menekült. A boltban egy turbánt találtak. És most itt van ő; mert hát bizonyos, hogy ő a tolvaj. Nagyságos uram! hívjam-e a rendőrséget?

— Siessen, hívja. De mondja meg azt is, hogy hozzanak hordágyat is, mert a tolvaj holt részeg.

Augusztá távozott.

A tanácsos közelebről kezdé most vizsgálni az alvót.

— Különös! De ez a török nem tesz rám oly benyomást, mintha csakugyan tolvaj volna.

— Igaz! — mondá a sógora — inkább úgy néz ki, mint egy kurtakoresmának a törzsvendége.

— Hogy ő törte-e fel a boltot, mindjárt meglátjuk, — folytatá a tanácsos — mert ha ő a tolvaj, akkor nála van a pénz.

A tűzkárbiztosításnál a becslés és az ajánlat megtétele körül történik a legtöbb hiba úgy a biztosított, mint a biztosító részéről. Azt hiszszük, mindkettőjük érdekében állana, ha az üzlet megkötésének ténye közgazgatási hatósági személy közbenjöttével történne, mert ezáltal sok utólagos rekriminációnak lehetne elejét venni. Ugyanezen eljárás volna alkalmazandó a tűzkár bekövetkezése után a kár megállapításánál.

Méltányosnak tartanók, ha az, a mire itt-ott van már példa, hogy t. i. biztosító-társaságok a tűzoltói intézmény fejlesztésére némi anyagi áldozatot hoznak, kötelezővé tétetnék. Elvégre is a biztosító-társaságok is hasznát látják annak, ha adottsétekben a tűzet sikerül lokalizálni, sikerül elfojtani, és különösen a kötelező biztosításnál csakugyan helyén levő volna, hogy a biztosító társaság kontribúáljon egy oly intézményhez, a mely közvetve az ő érdekeit is képviseli. Hogy milyen alakban történjék ehhez járulás, az irreleváns körülmény, azt hiszszük, legegyszerűbb volna a vállalatok tiszta jövedelmét venni alapul annak meghatározására.

Főbb vonásokban ezek azon követelmények, a melyek elengedhetetleneknek látszanak, ha azt akarjuk, hogy a biztosítás ügye egészséges alapokon terjedjen tovább, s meg vagyunk győződve, hogy ezeknek ha csak része is megvalósíttatik, javulna a helyzet mindkét félre nézve, a biztosítottokra ép úgy, mint a biztosító-társaságokra.

Az elkeresztelések ügyében azt írja a „B. H.“, hogy Csáky miniszter a történeteket elő akarja adni a legilletékesebb helyen: a magyar képviselőházban. E célból a ház legközelebbi ülésén meginterpelláltatja magát a kormányparti katolikus képviselők egyikétől az iránt, mi a kormány álláspontja az alpapság mozgalmával szemben. A miniszter az interpellációra rögtön felelni fog s válaszában hatásától várja a mozgalom lecsillapodását s a primás harcizás szándékának meghiusulását. A válasz ki fog terjedni az elkeresztelési rendelet egész történetére, különösen a főpapságtól nyert nyilatkozatokra, melyekben a püspöki kar többsége előre biztosította a minisztert, hogy a rendelet nem ütközik a hitelvekbe s azt bátran kiadhatja.

Az egyenes adók a jövő évben. Az egyenes adók jövő évi kivételének eredményei 3.313.000 forinttal magasabb összeget mutatnak fel az ideai kivételi eredményeknél. Ebből a többletből 1.100.000

Ezt mondva, azonnal kezdett kutatni a török zsebében. De abban egy fillér sem volt, hanem csak az a végzeteljes halálos ítélet.

A tanácsos elolvasta.

— Mit szoltok hozzá? — kérdé ezután.

— Sületlen tréfa, — mondá a fiatal ur — és hiszitek-e, hogy az az étlap, melyet az udvaron találtunk, összefüggésben áll ezzel a tréfával? Sőt még a betörés is!

— Majd kiderül! — mondá a tanácsos. — De annyit mondhatok, hogy mikor Oroszországban jártam, volt alkalmam a nihilista-komiték leveleit láthatni. Ugyanolyanok, mint ez; még a pecsét is ugyanaz.

— Tehát azt hiszed, hogy ez az ember...

— Egyelőre semmit sem hiszek, de kötelességemnek tartom a rendőrségnél jelentést tenni.

Eltelt egy negyedóra. A rendőrség megjelent és hordágyon elvitte a horkoló törököt.

IX.

A kalandos éj eltelt.

Reggeli tíz óra lehetett, midőn Lottinak előtűnt már ismeretes szobájába belépett az ő barátja, Emma.

A leányok nem voltak álmosak; nem időztek sokáig a bálban, mert Schulze ur futása után nemsokára ők is hazatértek.

Lotti örömmel fogadta barátját, nyakába borult s össze-vissza csókolt.

forint a harmadik osztályu kereseti adóra esik, melynek kivétési összegeiből ha le is szállítanak valamit a felszámolási bizottságok, mindenesetre közel egy millió forinttal emelkedni fog a harmad-osztályu kereseti adó kivétel. A mi az egyenes adók folyó és bevételi eredményeit illeti, tetemes többlet konstatalható főleg a szállítási adónál.

T a n ü g y.

A tanítói nyugdíj-ügy.

A „Háromszékmegyei Tanítótestület“ a tanítói nyugdíj ügyében átiratokat intézett az összes hazai tanítóegyesületekhez, valamint az országgyűléshez, a melyeket közérdekeltségüknek fogva mi is közlünk a következőkben:

I.

Tisztelt Társ-egyesület!

Szeretett Pályatársak!

Magyarország 25 ezer néptanítóját újból nagy csapás fenyegeti. Csak alig, hogy kezdett fölötűnk az új s jobb korszak hajnalfénye messziről derengeni, csak alig, hogy annyi keserűséggel, küzdelemmel teljes életünk örömpoharába az öröm egy-cseppje is vegyülni ígérkezett: s már is beborult az ég fölöttünk s az öröm cseppjei a fájdalom tengerévé látszanak kibővülni.

Mert, hiszen hazánk néptanítói közül kinek ne dagasztotta volna szívét a legnagyobb öröm akkor, midőn Csáky Miniszter Ur Ó Nagyméltósága a boldogult Trefort Miniszter által még 1885-ben sür-gősen revízió alá veendőnek jelzett tanítói nyugdíj-törvénynek a tanítószág jogos és méltányos óhajta szerinti módosítását elhatározta, az átdolgozással közeget megbizta, sőt ez év elején már azt is kilátásba helyezte, hogy az átdolgozott javaslatot legkésőbb ez év őszén a képviselőházhoz benyújtja?

Es kinek ne fájna most, mikor a javaslat már befejezve, végszavazás előtt áll, azon, a hírlapokban közt, lesújtó — s illetékes helyről meg nem czáfolt hír, hogy a Gömöri Oszkár miniszteri tanácsos által készített új javaslat szerint is csak 40 évi szolgálat után fognak jövőben is nyugdíjaztatni a felekezeti és községi tanítók? Es kinek ne fájna szíve ezen méltánytalan intézkedésre akkor, a midőn az állami iskoláknál működő tanítók — különben teljesen méltányosan és igazságosan — 30 évi szolgálat után nyugdíjaztatnak az 1885. évi állami nyugdíjtörvény jogos rendelkezései szerint? Pedig — *irigység nélkül legyen mondva* — az állami isk. tanítóknak sincs nagyobb teher, ők sem végeznek nagyobb munkát, képzésük sem különb, s napi munkaidejük egy perczel sem több, sőt az élet küzdelmei sem annyira terhesek, — mert fizetésüket havonként pontosan kapják, — mint a felekezeti és községi tanítóké, kik folytonosan anyagi gondokkal bajlódnak a rendetlen s gyarló fizetésekapás miatt! Hol van itt az egyenjogúság, a méltányosság?

Es kibem nem keltené föl a fájdalom keserű érzetét ama másik intézkedésről szóló közleménye a sajtónak, hogy nyugdíj alapunkból akarják a 300 frtnál csekélyebb javadalmazású tanítók

— Ugyan mi lelt? — kérdé Emma.

— Örömhirt mondhatok: négy hét múlva meglesz az esküvőm!

— Hát mégsem akarsz lemondani arról az utálatos bankárról? Es még örvendesz?

— Ah mit, bankár! Ivánhoz megyek. Ő ma reggel megkérte atyámtól kezemet, és atyám beleegyezett.

— Gratulálok! De hiszen az este azt mondtatok, hogy most még nincs oly helyzetben és hogy egy ideig még vártok.

— Minden el van intézve. Iván éppen ma reggel kapott levelet, hogy meghalt a nagynénje és hogy ő az egyedüli örököse.

— Ah, mily nagy szerencse nagynénéket birni, és még nagyobb szerencse őket szerencsésen elveszíteni!

— Iván a levéllel először atyámhoz ment, szívesen beleegyezett, aztán eljött hozzám s elmondá az örömhirt. Atyám és ő egy órával ezelőtt elmentek a jegyzőhöz, hogy megírassák a házassági szerződést. Iván polgárjogot szerez Berlinben s átveszi atyám üzletét.

— Fenséges!

A leányok megölelték egymást.

(Folytatása következik.)

fi zetését a minimumra kiegészíteni, a mi más szókkal kifejezve azt teszi, hogy: *ezután mi, szegény tanítók, fogjuk fizetni a tanítókat*, nagyrészenben keservesen összegyűjtött filléreinkből, s hogy *jövőben a tanítók nyugdíj alapja lesz az iskolafentartó hatóság*, mert — az államnak minden egyébre van, de erre nincs pénze!!

Hogy az alkotmányos élet 22-ik évében ily szomorú dolgok bekövetkezése keserítse meg a magyar tanítószág szívét, lelkét: azt nekünk, tanítóknak, összedugott kezekkel bevárnunk nem szabad!

Föl kell emelnünk széles e hazának minden tanító-egyesületében (testületében) tiltakozó szavunkat s kérnünk kell a nemzettől, hogy ne csak fényes frázisokkal áltassanak bennünket, az ország legsilányabbul javadalmazott munkásait, de immár *egyszer tegyenek értünk is valamit!* Adjanak tisztességes nyugdíjat, de ne 40 évi szolgálatra, a melyet alig századik tanító érhet meg, hanem oly időben, mint az állami tanítóknak: 30 évi szolgálat után! Adjanak özvegyeinknek, árváinknak is, — *ne koldus-alamizsnát*, — hanem megfelelő tisztességes segélyt, mint az állam minden más tisztviselője, még a vasuti baktek — özvegyének s árvájának is! Kérnünk kell a nemzettől, hogy végre valahára rendezze, javítsa anyagi helyzetünket, de ne a nyugdíj alapunkból, hanem: az állam pénztárából!

Kérnünk kell és pedig *minél előbb, gyorsan, együttesen, ne hogy akkor jajgassunk, a mikor már leszott reánk a 40 évi szolgálatot kimondó törvényt magában hordozó villám!*

A magyar képviselőház meg fogja hallgatni a nemzeti művelődés szerény napzsámolásainak esdő szózatát, segélyt kérő vészkiáltását. Folyamodjunk hozzá; minden tanító-egyesület (testület) kérje fel közgyűléséből vagy választmányi üléséből, esetleg elnöki fölterjesztéssel, de mindenesetre sür-gősen, hogy ne engedje meg, hogy az új nyugdíj-törvényjavaslat fenti intézkedéseket tartalmazó pontjai törvénynévé váljanak, hanem teljesítse a nemzet legsilányabbul fizetett munkásainak méltányos, jogos kívánságait.

Köszöljük alább Tanítótestületünk folyamódását a Tisztelt Társ-egyesülettel is s közös ügyünk érdekében, a kartársi szeretet melegevel kérjük, hogy hasonló kéréseknek a Képviselőházhoz leendő sietős felterjesztésével (melyek pártolására a megyebeli orsz. képviselő Urak is fölkerendők lennének) hozzánk csatlakozni szíveskedjenek, mert csak így teljesedhetik be a költő szava: „A porzsemet, mely csak magában áll, elfűjja egy kis szellő, egy lehellet, de hogyha összeolvad, ösz-szenő, a porzsemetből szikla alakul, a fergeget sem ingathatja meg!“

Kelt a „Háromszékmegyei Tanítótestület“-nek 1890 október 7. és 8-án Nagy-Borosnyón tartott rendes közgyűlése határozatából:

Kézdi-Vásárhelytől, 1890. október hó 20-án.

Erdélyi Károly,
elnök.

Vajna Károly,
titkár.

A kézdivásárhelyi jótékony nő-egylet közgyűlése.

Nőegyesületünk f. hó 19-én tartá meg rendes évi közgyűlést, özv. Cseray Jánosné elnöklete alatt. A gyűlés lefolyása következő:

1. Elnök következő beszéddel nyitja meg a gyűlést:

Tisztelt Nőegyleti Közgyűlés!

Ha áttekintjük a történelemben ismeretes és részben még ma is uralkodó vallásait az emberiségnek, azonnal észreveszszük, hogy egy sincs, nem volt azok közül olyan erős, oly vigasztaló, fölemelő, mint a keresztény vallás. Egyik sem adott annyi támaszt a gyöngye embernek az élet ezer baja, küzdelme, szenvedése között, mint ez, és egyik sem volt képes a világ legtávolabbi részeiben lakó embereket oly szoros kapcsolással egy társadalommal összefűzni, mint éppen a kereszténység.

Az egyiptomiak sok istenhívő vallása fentartotta ugyan az erkölcsöt, a jellemet, de ezt a bűnösök iránti könyörtelensége okozta. A régi görögök nemzeti vallása csak a nemzetet boldogította a mennyire lehetett, de azontul nem volt tere, s ha valami jelenben fennmaradt utána, az a művészet magas tökélye, mely azonban nem törli le a szenvedők könnyűit, nem enyhíti meg a nyomorban sanyálódók inségét. A hinduk — lemondásteljes és a lét megsemmisülését óhajtó — szomorú vallása éppen nem alkalmas arra, hogy összefűzze az emberiséget és a társadalom kifejlődését meg-alapítsa.

Magasabbnak, igazabbnak és hatalmasabbnak kelle jönni mindezeknél, hogy az egész világra kiterjeszthesse áldásait Olyannak, mely nem itél könyörtelenül a gyengék felett, hanem irgalmas; olyannak, mely nem tűri meg a könyvet letörtetlenül, mely nem nézi el a fázót, az éhezőt segítség, enyhítés nélkül; mely nem hagyja veszni az árvát, mely nem ismer boszullást, hanem megbocsát, mely nem remít, hanem biztat,

nem halált, de örökéletet ígér; mely nem ismer különbséget ember és ember, nemzet és nemzet közt. És eljött ez a magasztos vallás, felépítette azt Údvezítőnk oly megdönthetetlen alakra, mely örökké élni fog, míg egyetlen emberi szív dobog a földön; felépítette a mindenható, irgalmas, megbocsátó, vigasztaló és el nem muló szeretet erős kősziklájára.

Ezen örök szeretet az, mely a belőle származó erényekkel áthatván a szíveket, összefűzi az egyéneket, családokat, nemzeteket társadalommá, kötelességül adván az erősnek, hogy pártolja, támogatja a gyöngét, a boldognak, hogy vigasztalja a szenvedőt, a szerencsésnek, hogy ne hagyja veszni a nyomorultat.

Korunk ezen közszellem virágzó ideje.

Szomorú jelensége társadalomunknak az, hogy nagyon sok gyógyítani való sebe, letörtülni való könyve van. De több kéz többet tehet s a mit a különálló egyesek nem győznének elvégezni a könyörületesség nagy munkájában, a sok egyesnek vállvetett munkássága, az egyesületek működése könnyűséggel megteremtheti. Így jönnek létre az egyesületek. A szeretet és könyörületesség szolgáltatára alakult meg a mi egyesületünk is 12 évvel ezelőtt, és azóta sok félreértéssel megküzdve, sok előítéletet legyőzve, lassan, de biztosan jutott el jelen állapotára, mely hála az Égnek, virágzóan nevezhető.

Mult egyleti évünk főbb mozzanatai közt első helyen említem meg azon törekvést, mely egyesületünk kebelében is létrejött egy polgári leányiskola szervezése ügyében. Fájdalom, anyagi erőnk kevés arra, hogy egyedül fenntarthattunk volna egy iskolát és igyekezetünk kívülről nem nyerve semmi támogatást, — e mozgalom már az elmúlt szép álmok közé tartozik.

Más működése egyesületünknek, mely egy állandó célra, a házi szegények inségének enyhítésére irányul, a jótékony célú fillérestételek rendezése, mely minden évben az őszi hónapokban történik. Ezen estéleket, melyek kedélyességüknek és egyszerűségüknek s e mellett olcsóságuknak fogva is, arra vannak hivatva, hogy városunk társaséletét kifejlesszék, fenntartsák, és nemes céljuknál, a jótékonyágnál fogva is annyira méltók volnának a buzgó pártolásra, tavaly csak kevéssel voltak jobb eredményűek a középszerűen.

Talán a szűk anyagi viszonyoknak, vagy nagyon is józan, tulleális közszellemünknek tulajdonítható e szomorú jelenség, de tény az, hogy dacára a t. választmány és a tavalyi háziasszonyok, estélyrendező hölgyek és urak lelkes működésének, buzgóságának, aránylag kevés volt a segítség, melyet szenvedő embertársainknak nyújthattunk, mit talán részben annak is lehet betudnunk, hogy az estéleket jövedelméből 30 forintot veres-kereszt-egyleti tartozásunk kiegyenlítésére kellett fordítanunk. De a valami kevés több a semminél, s ha nem is tehetünk annyit, mint óhajtottuk volna, munkásságunk mégis nyújtott itt-ott némi enyhítéletet, vigasztalást, a mi mindenestre jóakaratunkat, ha meg nem is jutalmazta, de csüggedni, lankadni nem engedti.

Nem lehet elcsüggednünk, t. Közgyűlés, sőt bizunk a jövőben, mert történt ezen évben oly valami is, melyet lehetetlen a legnagyobb örömmel föl nem említenem.

Ha összehasonlítjuk a jegyzőkönyv mult évi adatait, s a növegyleti tagok ez idei számát, azonnal látni fogjuk, hogy egyesületünk ez év folytán sok kitűnő új tagot volt szerencsés megnyerni kitűzött nemes céljának, s ezáltal nemcsak számában, de tekintélyben is öröndetes növekedést, nevelkedést mutat fel.

E tény fényes bizonyítéka annak, hogy jótékony egyesületünknek nem kell már a közönynyel, félreértésekkel, előítéletekkel küzdenie. Fényes bizonyíték arra nézve, hogy törekvéseink a város és vidék művelt közönségének elismérését bírják és támogatását kiérdemelték. Erős bizonyíték arra nézve, hogy ezentul hova-tovább nagyobb arányokban leszünk képesek a részvét és jótékonyág munkáját teljesíteni, mi hogy úgy legyen, szívemből kívánom.

De midőn ezeket elmondom, nem hallgathatom el, hogy egyesületünk ezen emelkedését buzgó, fáradszhatatlan tisztviselői karának köszönheti, első sorban pedig lelkes alelnökeinek és pénztárosának, kik személyesen fáradoztak a tagok felkeresésében és megnyerésében, miért el nem mulasztatjuk nekik jegyzőkönyvileg is köszönetet nyilvánítani.

És most tisztelt Közgyűlés, szívünk legmelegebb érzetével üdvözljük körünkben egyesületünk kitűnő új tagjait, kik — meg vagyunk győződve — hogy épen oly lelkesedéssel léptek be sorainkba, a mily lelkesedés az egylet régebbi t. tagjait áthatja és vezeti. Kívánom, Isten tartsa meg egyesületünk minden egyes régebbi és újabb tagjának ügybuzgóságát, meleg lelkesedését, hogy kitűzött céljukat annál biztosabban megközelíthessük, szóval, egyesületünk minden egyes tagja sokáig éljen!

Végül, tisztelt Közgyűlés, még egy jelenteni valóm van, melyet azt hiszem, egyesületünk minden egyes tagja sajnálattal fog tudomásul venni.

Ez, ügybuzgó, fáradszhatatlan, lelkes jegyzőnknek, Vajna Károly urnak lemondása. Évekig oly önzetlentül szolgálta szent ügyünket és nagy elfoglaltatása mellett is oly pontos hivatalnok volt egyesületünknek, hogy őszintén fájlatjuk lemondását.

Ezért tehát, midőn lemondását sajuálattal jelentem, jelzem egyszersmind, hogy tárgysorozatunk legközelebbi pontját a jegyzőválasztás fogja képezni. Kérem a t. Közgyűlést, hogy ennek megéjtésénél is a minden ügynél tapasztalt higgadt tanácskozás és egyesületünk javának előmozdítása legyenek vezérei.

Ezzel együtt pedig minden tárgyunkat szíves érdeklődésükbe ajánlván, magam részére szíves jóindulatukat kérve, a kézdívásárhelyi jótékony növegylet 1890. évi rendes közgyűlését megnyitom.

Különfélek.

— **Kinevezések.** A sepsiszentgyörgyi pénzügyigazgatóság Zsigmond Lajos díjas számgyakornokot a kézdívásárhelyi adóhivatalhoz, a dévai pénzügyigazgatóság pedig Fazekas Pál sepsiszentgyörgyi adóhivatali gyakornokjelöltet a dévai adóhivatalhoz, ideiglenes minőségben, VI. oszt. adótisztte nevezte ki.

— **Halálozás.** Jancsó Mari, a kézdívásárhelyi községi leányiskola jeles tanítónője, Mihály Gergely törvényszéki írnok neje, folyó hó 23-án elhalt. Az elhunyt szép fiatal asszony korai halála nemcsak gyászoló családját sújtja, de általános mély részvétet keltett az egész társadalomban. Alig 4 hónapja, hogy házasságra kelt és már a halál elszakított szerető férjétől. Temetése folyó hó 25-én ment vége nagy részvét mellett. Aldás és béke poraira! — A kiadott gyászjelentés szövege a következő:

Alólírottak mély fájdalommal tudatják, hogy Mihály Gergelyné született Jancsó Mari, a kézdívásárhelyi közs. el. leányiskola fáradszhatatlan szorgalmu és buzgó tanítónője, f. évi október 23-án d. u. 1/6 órakor, 29 éves korában, boldog családi élete 4-ik havában rohamos szívhiáds miatt jobb létre szenderült. Földi porai f. évi október 25-én d. u. 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint a helybeli ev. ref. temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat f. évi október hó 27-én d. e. 10 órakor fog az Egek Urának bemutatni. Legyen álma cseudes, nyugalma zavartalan s az örök világosság fényeskedjék neki! Kézdí-Vásárhely, 1890. október 23-án. Mihály Gergely kir. törv. széki írnok mint férj. Özv. Jancsó Józsefné szül. Varga Polixéna, mint édes anyja. Jancsó Géza, s fia: Béla, Jancsó Vilma férj. Dobay Sándorné, s gyermekei: Zelma és Olga, Jancsó Lenke, Jancsó Ilona, mint testvérek. Özv. Varga Mihályné szül. Greizing Anna, mint nagyanya. Özv. Mihály Elekné szül. Nagy Erzsébet, mint anyós s gyermekei: Mihály Károly vusuti áll. főnök s neje Fábinyi Emma, Mihály Vilma férjzett Nagy. Dénes árvászeki ülnőkné, Mihály Berta, Klára és Emma.

— **Tél.** Megszoktuk a mi éghajlatunk alatt a rendkívülségeket, de az mégis csak példátlan eset, hogy október végén telünk legyen. Két nap óta jó vastag hóréteg borítja a háromszéki rónaságot, s minden éjjel erős fagyot kapunk, úgy, hogy a házak fedelén karvastag jégcsapok csüngenek, miket még az időnként kibukkanó nap melege sem képes felolvasztani. A mezei termények közül a gyökérféle takarmányok jó része befagyott, a kerti zöldségfélék nagy része szintén. A hőmérés annyira leszállt, hogy a megfagyott sár árnyékos helyeken egész napon oly kemény marad, mint a csont. Ilyen korai télre vidékünkön nem emlékeznek.

— **Halálozások.** E héten temették el Karatán Könczei Albert elhalt nejét a vidéki intelligencia nagy részvéte mellett. Az elhunytat egy széleskörű virágzó család s az ismerősök, tisztelők nagy száma siratja. — Elhalt továbbá márkosfalvi Barabás Elekné folyó hó 22-én 60 éves korában. Temetése 24-én ment vége általános részvét mellett. — Béke poraikra!

— **Meghívó.** A háromszékmegyei kézdí-orbai róm. kath. tanítók folyó október hó 29-én d. e. fél 10 órától kezdve, a hivatalos körzetben előre bocsátott tárgysorozattal, rendes őszi gyűlést tartanak a kézdíszentléleki anyaegyház hitközség egyik iskolatermében, mint a vándorgyűlés egyik színhelyén, ho-á az egylet rendes, pártoló és tiszteltbeli tagjai, valamint az érdeklődő ügybarátok kollegiális tisztelettel meghívattak. Osodán, 1890. október 20-án. Bartha Agoston, tan. egyleti elnök.

— **A félmillió terno póre iránt,** mely Temesvárt e hó 27-án a vármegyeház gyűlési nagytermében kerül másodszor végtárgyalás alá, rendkívül nagy az érdeklődés, épen azért a belépés ezuttal is csak beléptijegy felmutatása mellett lesz megengedve. A végtárgyalás előreláthatólag ismét hosszabb ideig fog tartani, mert mintegy 70 tanu lesz kihallgatandó. A védők több új tanut neveztek meg, kiket a törvényszék szintén megidézett.

— **Nyilvános számadás és köszönet.** A helybeli jótékony növegyület folyó évi október hó 18-án fillérestélt tartott, melyen befolyt belépti díjból 19 frt 50 kr, felülfizetésből 7 frt 50 kr, összesen 27 frt. A következők voltak szívesek felülfizetni: Bartók Károly polgármester, Mérey Tivadar, dr. Sinkovits Aurél, Kelemen Lajos t. ügyész, dr. Szentpétery Bálint 70—70 krt. Szűcs Mózsné 40 krt. Deák Árpád, ifj. Jakab István, Szenkovics Jenő 30—30 krt. Török Bálint, Vertán Endre, dr. Balogh Vendel, Kiss Mózsa, Spitzer Dávid, Czibalmos Ferencz, Hamar Zoltán, Erdy Béla, Fejér Antal, Cseh Gyula, Dávid Jánosné 20—20 krt. Baka Mihály, ifj. Jancsó Mózsa, Kiss Lajos, Nagy Károly, tiszt. Székely Ivánné 10—10 krt. Fogadják a nemesszivű adakozók adományaikért növegyletünk hálás köszönetét. Kelt Kézdí-Vásárhelyt, 1890. október 20-án. Kiss Károlyné n. e. pénztáros.

— **Belügyminiszteri intézkedés a tüzrendészeti kormányrendelet kivitele tárgyában.** Hivatalos másolat 72427/V—10. szám. Magyar kir. belügyminiszter. Nagyságos polgármester ur! Walser Ferencz budapesti gyártulajonos hozzám benyújtott folyamodványában azt terjesztette elő, hogy a f. évi 48.539. sz. a. belügyminiszteri körrendelet, melylyel a gyár czég előbbi különleges ajánlata az abban foglalt s az elárusításra vonatkozó okoknál fogva visszavonatt, egyes hírlapok és hatósági közegek által akként magyaráztatik, mintha a körrendelettel a Walser Ferencz féle budapesti gyár tűzoltó eszközeinek czélszerűsége és alkalmas volta vonatnék kétségbe s a községek a nevezett gyárral való szállítási szerződések kötésétől eltiltattak volna. — Minek folytán felhivom Nagyságodat, hogy nevezett czéget hivatalosan írásban értesítse, miszerint az idézett belügyminiszteri körrendelet sem a nevezett gyár tűzoltó eszközeinek czélszerűségére és alkalmas voltára nem vonatkozik, sem a községek azon jogát, hogy nevezett gyártól tűzoltó eszközöket megrendelhessenek, nem érinti. — Budapest, 1890. évi október 13-án. Gróf Szapáry s. k.

CSARNOK.

Történelmi kor- és jellemrajzok.

Irta bitai Baikó Lajos 1848—49. h. hadnagy.

II.

Harcztéri család.

1848-ban november 27-ére Uzon és Kőkös közt pár ezren, szellős, esős, hideg időben, alig pislogó tűz mellett, amugy török módra, kuczorogva virradánk fel. Reggel korán vastag ködben a huszárok a kőkösi hid felől azzal a rémhírral vágatának vissza, hogy az ellenség határunkat átlépven, két erős kolonban már Kőkös alatt áll. No már ennyi elég vala, ennél több früstük nem kellett; ki éhes volt, jóllakott; ki jól volt lakva, éhes lett, kinek melege volt, a didergésig megfázott; ki fázt, az izzadságig átmelegedett. A tábor olyan lett, mint egy hullámzó tenger, vagy mint egy megbolygatott hangyacsomó; mindenkinek akadt valami tennivalója; egyik igazította fegyverét, a másik kötötte-bogozta kenyeres tarisznyáját háttára, míg a harmadik épen a hátán levő tarisznyától kívánt szabadulni. A lándzsások pedig a nagy ködben onskodtak Uzon felé.

Ily zürzavar közepette a rémhírre Dobay dandárnok is, ki történetesen épen ekkor Uzonban tartózkodott, a táborba kilovagolt s Hild Ferencz őrnagynak azt rendelte, hogy a kommandója alatt álló csapatall azonnal induljon az ellenséggel szembe. Megtörtént, és mi 500-an a nagy ködben azonnal elindulánk. Természetesen az előnyomulás nagyon lassan történt, mert az iszonyu vastag ködben nem tudtuk magunkat tájékozni; a mellett a zuzmorás magas bogáncsokorok is, melyek gyakran úgy tűntek fel a nagy ködben, mint valami fehérmundéros pollákok, néhányszor megállítottak. Ennél s annál fogva tehát csak lassan s óvatosan mozoghattunk. Körülbelül egy rövid óráig ilyenformán tévelyegvén, ellenséglent nem bukkantunk s mi miatt az a kínos gondolat kezdett gyötörni hátha a nagy ködben egymást megkerültük s mig mi operálunk Kőkös felé, mögöttünk az ellenség

Uzont lángba borítja! Ennek a kinzó állapotnak véget vetett egy meglepő momentum: hirtelen orrunk előtt a ködben lovasok tűntek fel, mire huszáraink egy része a jobbszárnynon elővágtatva, a ködbe merült s kevés idő múlva két lovas fogolylyal tért vissza. Valának pedig ama daliás vitézek rongyos, mocskos, bocskoros pásztorgyermekek, kik eltért marhákat kerestek. Hild a megremült marhákat, nehogy újabb zavart okozzanak, huszárok felügyelete alatt hagyá s azzal szorult kebelrel előre indulánk. Hogy falu közelében voltunk, arról meggyőződött a kakaskukorékolás és a kutyaugatás; de hogy tulajdonképen melyik falu közelében lehettünk, azt nem tudta senki. Végvalahára egy jó félórai tapogatózás után reabukantunk a két erős kolonra. Ők álltak, mi nem mozdultunk; természetesen ez a feszült állapot hosszasan nem tarthatott. Hild a homloktámadástól tartózkodva, szárnymozdulatok által akarta az ellenséget zavarba hozni; azért mindkét szárnyán gyalogsággal és lovassággal fenyegetőleg lépett fel s elrendelte esetleg a bekerítést. Ez az intézkedés meg is termette vér nélkül a maga gyümölcsét, de mire a cöl el lett érve, a köd is emelkedni kezdett s csak ekkor tudtuk meg, hogy két nagy üres juhkosarat ejtettünk foglyul.

Most már minden lándzsásban egy régi vitéz támadt fel; a kosaraknak nekirohantak, azokat törni-vágni kezdvén, olyan tüzeket raktak, hogy Uzonnál azt hitték, miszerint Kőkőst az ellenség felgyújtotta. A tűz mellett a kinek volt mit harapni, harapott; kiknek nem volt semmijök, azok helyett rágódott az uzoni sertécsorda; mert bizony az előnyomulás alatt a kenyeres tarisznyának legnagyobb része a földre kerekedett. Hja! a ki ütközetbe megy, annak még a rajta levő ruha is nehéz. Láttam én tisztet, ki köpenyegét elvetvén, később az azt felvevő honvédtől pénzzel váltotta vissza.

Ennek a csalódásnak is volt egy kis erkölcsi hatása. Ugy tetszett mindenkinek, mintha az első tűzkeresztségen estünk volna tul, s később minden mende-mondára nem ült fel a tábor.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Az árutarifa reformja. Az árutarifa tervezett reformjáról utóbbi időben több részlet kiszivárgott a nyilvánosságra, úgy hogy az érdekelt körök már megtehető tiszta képet alkothatnak maguknak a tervről. E szerint az áruforgalmat, mint egy bécsi lap írja, tényleg három zónára osztják be, az első 200, a második 400, a harmadik ennél több kilométeres lesz. Minden zóna számára egységes díjtelt állapítottak meg, mely legújabb terv szerint nem egy harmadrészszel, hanem 20–25 százalékkal olcsóbb lesz a helyi forgalomban eddig alkalmazott díjtételnél. A budapest-bruk-bécsi vonal számára ennél is jóval alacsonyabb tételeket szabnak, olyant, mely a tömeges szállítmányok után most adott refakciónak megfelelően, mintegy 33 százalékkal olcsóbb a mostani normális tételnél. A kezelési illetékeket szintén ki fogják kerekíteni, még pedig úgy, hogy a darabáru után fizetendő illetéket 9 krajczarról 10 krajczárra emelik 100 kgrammonként. A szomszéd forgalom eivét az áruszállításra is ki fogják terjeszteni, hogy a szekereken való szállítás, mely helylyel-közzel szomszédos vasuti állomások közt még nagyon élénk, teljesen fölöslegessé váljék. A szekereken való szállítás eddig azért tarthatta fenn magát, mert a vasutakhoz és azoktól való szállítás nagyon költséges, hogy egymáshoz közel fekvő állomásokra való szállítás céljából sokan inkább szekereket használnak, mint vasutat, mert a szállítókra nézve a szállításnak az a módja előnyösebb. Nagyon kérdéses, hogy a szomszéd forgalom tételeinek nagy mértékben való leszállítása következtében a szekereken való szállítás csakugyan meg fog-e szűnni. A reformnak ezt a részét legproblematisabbnak tartják. A reform alkalmazából az áruosztályozáson is akartak változtatni, de erről a szándékról lemondtak, mert a vám- és kereskedelmi szövetség elháríthatatlan akadályt gördít eléje. Mint a személyzónarendszernek voltak, úgy ennek is vannak ellenzői s nem egyoldalról azért támadják meg, mert ezer meg ezer birtokviszonyt a fenálló tarifátételek alapján kötöttek. Magától értetődik, hogy nyugodt ítéletet csak akkor lehet majd fontos reformról mondani, ha egész terjedelmében az új tarifákkal együtt közzé teszik s eredménye is bírálat tárgyát képezheti.

Kivitelünk Romániába. A román kormány nemrég utasította vámközegeit, hogy szigorubban bánjanak el a Hollandián keresztül Romániába importált áruk naturalisatiója tekintetében, és hogy mindazon árukat, a melyeknek hollandi származása ki nem mutatható, az autonóm román vámta-

rifa magasabb tételeinek kell alávetni. Ezen utasítás által a román kormány nyilván károsítani akarja Hollandián keresztül Romániába irányuló exportunkat és ez érthető. De érthetetlen az, hogy a hollandi kormány, melynek országa földrajzi fekvésénél fogva a transitó kereskedelmet kell első sorban ápolni, lemondhatott a Romániával kötött kereskedelmi szerződésnek II. pontjáról, a melyben az idegen áruk naturalisatiója el van ismerve, mihelyt Hollandiában elvámoltattak és hollandiai kereskedők birtokába jutottak. Mint a bécsi „Freundenblatt“ jelenti, a hollandi kormány nem is mondott le a jelzett szerződésen alapuló jogáról és ez okból azon osztrák-magyar iparosok, a kik Hollandiába küldik áruikat, hogy azok onnan, mint naturalisált hollandi gyártmányok exportáltassanak Romániába, jól fogják tenni, ha nem engedik magukat elrettenteni a román kormány említett intézkedése által. Ha aztán valóban megtörténnek, hogy a román vámhivatalok ezen árukat az autonóm tarifa magasabb tételei alá vonnák, akkor a külügyi kormány utján reklamálni kellene a hollandi kormánynál, a mely valószínűleg nem fogja osztaui a román kormány felfogását. E kísérlet mindenesetre nem fog ártani, mert a helyzet kétségtelenül tisztázódni fog és esetleg található valamely mód iparunk védelmére.

Felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Ifj. Dobay János.

Uj találmányok

szabadalmaztatnak minden államban

Benedek Lajos és Társai

szabadalmi irodája által

Budapesten, Múzeum-körút 10. sz.

A nagymélt. Miniszterium által

a föltalálók bizalmába ajánlv.

Évenként 500-nál több

szabadalmat eszközöl ki.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

M e n e t r e n d .

Érvényes 1890. június hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

A l l o m á s o k				A l l o m á s o k			
	Vegyes vonat	Személyvonat	Gyorsvonat		Vegyes vonat	Személyvonat	Gyorsvonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)			Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Szeben felé)	(érk. ind.)	3.13	
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)	4.—	10.32	2 43		3.18	
Botfalva		4.40	10.50	Tövis (vendéglő, elágazás Arad felé)	(érk. ind.)	12.23	4.36
Földvár		4.44	11.04	Nagy-Enyed	(érk. ind.)	1.23	5.06
Mogyorós		5.04	11.18	Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vásárhely felé)	(érk. ind.)	1.50	5.24
Apáca		5.10	11.30	Gyéres (elágazás Torda felé)	(érk. ind.)	2.36	5.57
Köpecz		5.40	11.45	Kolozsvár (vendéglő)	(érk. ind.)	2.46	6.08
Agostonfalva		5.47	11.51	Nagy-Várad (vendéglő)	(érk. ind.)	3.23	6.36
Alsó-Rákos		6.06	12.06	Budapest	(érk. ind.)	3.33	6.42
Homoród		6.35	12.27			5.28	8.10
Kacza		6.54	12.39			6.05	8.30
Bene		7.17	12.56			10.41	12.41
Erked		7.39	1.12			11.06	1.09
Héjasfalva (elágazás Sz.-Udvarhely felé)		8.11	1.34			6.35	8.15
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	8.38	1.49				7.15
Medgyes	(érk. ind.)	8.47	1.59				
		10.40	2.59				

Brassóból Bukarest felé a vegyes vonat indul délelőtt 9 óra 48 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 23 perczkor.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasút.

Héjasfalva	indul délelőtt 12.—	Székely-Udvarhely	indul délután 2.45
Székely-Keresztur	12.31	Bögöz	3.15
Nagy-Galambfalva	1.05	Nagy-Galambfalva	3.41
Bögöz	1.21	Székely-Keresztur	4.18
Székely-Udvarhely	érkezik reggel 1.50	Héjasfalva	érkezik este 4.50

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdi-Vásárhelyt.